

Fuster, crític literari menor

El *Nou diccionari de la literatura catalana* presenta Joan Fuster com a assagista, poeta i traductor. Perd, així, la condició de crític literari i historiador. Es veu que la seva feina de crític literari i d'historiador és insignificant davant de la de poeta i traductor.

Traductor sense escrúpols

Frédéric, el protagonista de *L'educació sentimental*, veu que Jacques Arnoux, el marit de la dona que estima, s'ha adormit amb un fusell al costat i pensa que seria fàcil prémer el gallet amb el dit gros del peu perquè l'acció semblés un accident i així, poder casar-se amb la vídua. Mentre rumia la idea, va sentint amb horror "que els seus escrúpols desapareixen" ("sentant avec effroi ses scrupules disparaître"), com tradueixen Gimferrer i Martí i Pol. Però ara vénen Lluís Maria Todó, la Institució de les Lletres Catalanes i Destino: "sentint espantat com naixien els seus escrúpols".

Casals trencava sovint l'exili

César Barba i Sergi Ramis (*501 llocs que has de conèixer abans de morir*. Ara Llibres) diuen que "Pau Casals va néixer al Vendrell i, tot i ser un músic de fama internacional i passar bona part de la seva vida viatjant, sempre va tenir temps per tornar a la vil·la a la vora de la platja de Sant Salvador". En va tenir gaire, els anys que va viure a l'exili i combatia el franquisme i les dictadures, des del 1939 fins al 1973, és a dir, els darrers 35 anys de la seva vida?

Refan 'fa?' i el desfan

Fabra i el DIEC1 remeten *fa?* a *oi?* Així, de tots els *oi* de l'entrada només el que porta l'interrogant és sinònim de *fa?* Queda clar. Però ara ve el DIEC2 i remet *fa?* no pas a *oi?* sinó a *oi*, és a dir, a totes les accepcions que té la interjecció, com la de comunicar sorpresa (*oi!*), conformitat (*oi*) o dolor (*oi!*).

Enrich von Kleist i Goethe, els autors triats per inaugurar l'editorial Riurau, fundada per un valencià a Barcelona.

Goethe i Kleist inauguren una editorial dedicada a clàssics de la literatura i el pensament universal

La declaració de principis que la nova editorial ha imprès a les gires dels dos primers títols comença parlant de música clàssica, però no és pas una editorial dedicada a la música. Ho fa per recordar que les grans obres de la música clàssica ens arriben a través d'intèrprets que han d'estudiar durant anys, moltes hores el dia, i que igualment les grans obres literàries que no han estat escrites en el nostre idioma ens arriben a través d'un intermediari que, en el cas de la nova editorial, hi posarà tot l'esforç i la dedicació que siguin necessaris per oferir als lectors més exigents versions excel·lents de la literatura universal.

Ens trobem davant un projecte curiós, perquè al darrere de la nova editorial no hi ha pas un filòleg, sinó un enginyer en telecomunicacions i professor de música que vol enfocar a partir d'ara la seva vida en els camps de la traducció i de l'edició, Joan Ortollà, nascut a Benissa, Marina Alta, el 1973 i que des de fa molt poc s'ha instal·lat a Barcelona, seu de l'editorial.

Per recordar els seus orígens, l'ha batejat amb un nom comarcal, Riurau, construcció característica de l'arquitectura rural que proporciona aixopluc als canyissos amb pansa, quan plou, però deixa, a través d'unes obertures, que el raïm s'assequi per l'acció de l'aire i de sol.

Els dos primers títols han estat traduïts per l'editor de l'alemany i són la narració *Michael Kohlhaas*, d'Heinrich von Kleist, i el *Faust* de Goethe, anotat pel traductor. L'edició compta amb una presentació de Guillem Calaforra.

La darrera reedició feta per Proa del *Faust* de Goethe traduït per Josep Lleonart el 1938, amb "introducció i propostes de treball", elimina els tres pròlegs de l'obra que formen part del *Faust*, i que en la traducció de Lleonart (Proa, 1982, 2a edició) es titulen "Dedicatòria", "Pròleg damunt l'escena" i "Pròleg en el cel", una de les "retallades" més curioses de la història editorial mundial, ens comenta Ortollà.

"¿Algú pot imaginar-se un editor barceloní –diu– publicant el *Quixot* sense el primer paràgraf: 'En un lugar de la Mancha...'? Doncs això exactament és el que han fet amb el *Faust*. Aquest 'accident' ens dóna la mesura de fins a quin punt Goethe i el *Faust* ens són una cosa llunyana (qui sap si merescudament)."

La sèrie oberta per Goethe i Kleist continuarà amb més títols de Kleist (*El príncep de Homburg*) i un Balzac poc conegut, *Les contes drolàtiques*, sense títol encara en català. Tots, autors de la literatura universal, a excepció dels clàssics llatins i grecs.

L'editorial, que publicarà al voltant de mitja dotzena de títols l'any, prepara una segona sèrie, dedicada a l'assaig i el pensament. Els dos primers títols seran el clàssic de Thomas Paine (1737-1809) *El sentit comú*, un dels pamflets de la revolució americana, i l'assaig d'economia *Allò que es veu i allò que no es veu*, de l'economista liberal francès Frédéric Bastiat (1801-1850).